

VILÉM ČOK

*

Nedávno mělo premiéru nové představení Daniela Landa nazvané Klíč králů, kde jste ztvárnil postavu Keksiho - Krále ušounů. Co vás přimělo zúčastnit se dalšího muzikálu v době, kdy se chystá série koncertů Pražského výběru?

Odpovím zcela bez obalu: muzikály jsou má práce a hudba je má láska. Mám sice prachy z obého, ale muzikál mi navíc paradoxně umožňuje nezávislost v hudbě. Nemusím brát ohledy na požadavky gramofirem, které často invenci muzikantů/skladatelů potlačují či jinak deformují. Když mám potřebu natočit cédo či udělat klip, investuju do toho své prachy, třeba právě z muzikálů. Dělán si co chci, kdy chci a jak chci. To považuji pro uměleckou svobodu za nejdůležitější...

V době, kdy jsem do Klíče králů vstupoval, nebylo jasné zda se tour Výběru vůbec uskuteční. Na smlouvách pracovalo několik právníků a celkové podmínky se ladily asi 5 měsíců!

Navíc mi byla v KK nabídnuta zajímavá figura krále ušounů, což jsou ve skutečnosti elfové, kteří mají rádi přírodu, v níž žijí, takže logicky musí mít velké uši, aby dobře slyšeli, kde se co šustne; vždycky je lepší vědět víc než ostatní. Je to hodný král, který miluje svůj dobrosrdečný lid, jenž si užívá života plnými doušky a byl by za něj ochoten položit život. I když úplně nadšeně by to asi nedělal... to dilema se v něm stále prohlubuje. V momentech kdy králové na své pouti za vodou postupně odpadají respektive umírají...

V době kdy jsme se na tomto interview domlouvali, jsem to viděl celkem růžově. Nazkouším KK, potom Výběr. Prostě brnkačka. Jenže zkoušení muzikálu se zdatně protáhlo a já musel pracovat na obou projektech zároveň. Ve finále okolo 17 hodin denně. Do toho koncerty se svou kapelou Bypass. Strašlivej kouř...Ke konci jsem už nemohl spát a v důsledku stresu mi přestávala fungovat jícnová záklopka...

Pak vznikly momenty kdy jsem si říkal: ty vole, je po tobě...

Co vás vlastně zavedlo k muzikálům?

Muzikály se ke mně vlastně dostaly úplnou náhodou. Začínal jsem v nedoceněném kusu Pěna dní, který vznikl podle literární předlohy Borise Viana, kde jsem zabodoval u režiséra Petra Novotného, který krátce na to uvedl ve Spirále muzikál Jesus Christ Superstar, jenž měl asi sedmnáct set repríz. A pak už jsem se jenom vezl. Prošel jsem jich hodně, namátkou další z nich: Krysař, Baron Prášil, Johanka z Arcu, Kat Mydlář...

A jak dlouho se nový muzikál zkouší?

Dva až tři měsíce, aniž by kdokoliv z nás věděl, jaký bude výsledek. Zkouší se vždy zadarmo a existují případy, kdy se po tříměsíčním zkoušení muzikál hrál zhruba stejnou dobu. Takže jestli si někdo myslí, že každý, kdo hraje v muzikálech, je za vodou, tak se šeredně plete!

Jak dlouho se tedy muzikál musí udržet na repertoáru, aby se účinkujícím zaplatil alespoň čas vynaložený na zkoušení?

To je samozřejmě velmi individuální, protože každý má jiný honorář, navíc záleží, jak často se hraje. Ale obecně lze říct, že pokud inscenace běží od čtvrtka do neděle, přičemž v sobotu jsou dvojáky, tak i při alternaci skoro každé role by člověk měl za dva až tři měsíce vydělat to, co ztratil zkoušením. Mimořádně se sice stane, že účinkují skončí na nule, ale přesto většina z nás znovu přijme nabídku dalšího muzikálu, protože snad každý si klade otázku: "Co kdyby to příště vyšlo a představení se hrálo několik let?" I když je pravdou, že doba muzikálů, které se hrály intenzivně a na scéně vydržely tři a více let, jako Excalibur a Johanka z Arku, o Jesus Christ Superstar ani nemluvě, je nenávratně pryč. V současné době už žádný kus takovouhle životnost nemá, dneska se za úspěch považuje, když muzikál vydrží jednu sezónu naplno a druhou tak z poloviny.

A nemrzí vás potom, že jste svůj čas a energii raději nevěložil do natočení nové desky?

Dělat rockovou hudbu pro mě znamená vědět, že žiju. Ale na druhou stranu nemůžu přece chrlít desky jako na běžícím pásu...Dotáhnout desku respektive cd do konce je běh na dlouhou trať. U mě je to cca rok příprav, nazkoušení nových písní,, pak jejich hraní naživo a až potom studio, produkce a finální produkt. Každý okamžik lze prožít jenom jednou a člověk by si ho měl udělat co nejsmysluplnější. Proto si většinu věcí dopředu připravuji, nic nedělám bezmyšlenkovitě. O to větší mám radost, když se ty věci podaří. Dobré plánování je v životě moc důležité...Kór v týhle branži, kdy nevíte co bude zítra. Protože v ní buď člověk leží, nebo běží...Abych tedy moc dlouho neležel, tak jsem založil svůj label a vydávám na něm svou hudbu.

Není poněkud bláznivé zakládat si v dnešní době vlastní vydavatelskou firmu?

Cha, můžete mi říct, co je v této době v pořádku? V době kdy jsou normální lidi, kteří tvoří páteř státu donekonečna odírání? Kdy korupce naši ekonomiku totálně devastuje a všechno se mete pod koberec...víte proč vláda není schopna uzákonit, že viníkům se zkonfiskují majetky? Protože by tím ušili bič sami na sebe. Kdyby totiž na sebe všechno vyblili, protikorupční policie by všem musela všechno sebrat. Ale nesebere, protože tam nahoře na sebe v jednotlivých stranách všichni všechno vědí a navzájem se kryjí...Zajímá je jen vlastní prospěch, ale lidi co pro tuhle zemi ryli drčkama v zemi je nezajímají...Dovolím si uvést zajímavý příklad, o kterém se moc neví a který se mě okrajově týká taky.

Když byla Podkarpatská Rus přilepena k Československu, tak na výzvu tatíčka Masaryka tam odešla spousta Čechů budovat republiku. Když je potom hnali Rusáci s Maďarama zpátky, můj děda tam musel nechat prosperující autoservis a s ženou, třemi dětmi (jedno bylo můj táta) a třemi kufry se zastavili až v Praze. Pointa příběhu je ta, že o odškodnění těchto lidí se naši politici nezajímají a přehodili agendu na Ukrajinu a místní archivy. Ty byly většinou zničeny, takže lidi kteří mají doklady o původu bydliště na Zakarpatské Ukrajině stejně nemají šanci na odškodnění, protože jim místní archivy nezdokumentují bývalé majetky. Potomkům kteří jsou přímý dědici a mají nárok na odškodnění je okolo 80-ti let. Každý rok jich několik stovek ubude...Odhaduji že poslední zemře za 10 let. Česko tak ušetří zase pár miliónů, který si někdo ukradne...no to bych blil.

Pořád se poučuju o tom, být nezávislý a proto je hudba moje poslední bašta, kterou držím pevně v rukách. Jsem už dost starý kluk na to, abych poslouchal, jak mi někdo z gramofirmy říká, že tahle písnička je moc dlouhá a proto na desku nepatří a v jiné zase musím zkrátit kytarové sólo, jinak ji nebudou hrát rádia. Na to už opravdu nemám, to už je lepší vypustit duši při vydávání desky na vlastní značce - a že to je něco práce! Jen pro představu - loňské album Živá voda obnášelo několik tisíc kilometrů v autě, několik stovek telefonátů a bezpočet stovek mailů, celkem zhruba rok kontinuální práce.

Je pravdou, že ve své vlastní tvorbě jste poměrně nekompromisní, vaše hudba je dost tvrdá a plně odpovídá vaší image drsného rockera. Nevycítají vám vaši ortodoxní fanoušci, že se hrajete v muzikálech?

Na svých webových stránkách mám dvě sekce – Má práce a Má láska. A to celkem jasně vyjadřuje můj postoj k vlastní hudbě a k muzikálům. Muzikály jsou má práce, kterou mám rád, ale hudba je má láska, kterou miluju a bez níž nemůžu žít. A jak to berou moji fanoušci? Nevidím důvod, proč by měl někdo vyčítat zedníkovi, že si jde po nahození baráku zahrát s kámošema bigbít. Samozřejmě, že by bylo čistější být muzikantem na volné noze, ale konkrétně v mém případě se objevil drobný problém - v roce 2000 jsem musel muziku úplně zaříznout, protože už jsem nemohl dál. Byl jsem fyzicky i psychicky naprosto vyčerpaný - Tehdy jsem měl kapelu Delirium Tremens a jednoho dne jsem jí musel oznámit: "Na rok, na dva končím - už nemůžu." Nakonec z toho byly roky tři.

Co vás tak strašně vyčerpal?

Děláte si srandu? Moje energetické nasazení na koncertech by naprostou většinu lidí v mém věku zabilo...Norové udělali před časem velmi zajímavou studii, která porovnává energetické výdaje rockových hudebníků při koncertu s těžkými typy povolání.

Takže se můžeme směle měřit třeba s kopáči nebo horníky!

Mimoto je život v hudebním byznysu nekonečný kolotoč rozhovorů, autogramiád, prezentací a samozřejmě jednání s pořadateli. A jakmile člověk jen na chvíli poleví, už se přes něj převalí nové a mladší kapely a strhnou ho ke dnu. Takže musíte pořád makat, bejt na očích a starat se o to, aby se kolem vás pořád něco dělo. To za vás hráči neudělají. Je to vaše pivo a dáváte svou kůži na trh hlavně vy. Spoluhráčům jejich práce končí vypnutím zesilovačů po koncertě, moje práce pokračuje dál...Proto se už nikdy nemohu zařadit do nějaké kapely jako řadový člen. Jsem sólista a budu vždy dělat o mnoho víc než ostatní.

A proč si nenajdete manažera?

Pracovních partnerů mám několik. Ale slovo manager už nepoužívám. Od dob kdy se mě někteří snažili využít pro své účely a manipulovali s mým jménem a to samozřejmě bez mého vědomí, si dávám velký pozor. Slovo manager si musí dotyčný zasloužit a to především za čestné jednání a pracovitost.

Máte někoho konkrétního na mysli, kdo v této branži dělá „boty“ ?

Nemám ve zvyku řešit takové věci přes média...Vyřikání si věci je nejrychlejší a neefektivnější. Navíc jsme malý hudební rybník a šeptanda funguje velmi rychle.

Řekl bych, že organizační starosti v případě turné s Pražským výběrem rozhodně mít nebudete. Co vás vlastně přimělo, abyste souhlasil s nabídkou Michaela Kocába na obnovení této rockové legendy?

My jsme se v roce 2005 rozešli hodně ve zlém, protože založení Pražského výběru II. jsme si s MP rozhodně nezasloužili... Přece nejde o to, jestli v kapele bude hrát lepší kytarista než Michal Pavlíček, což si mimochodem nedovedu představit, ale o konkrétní lidi, kteří vytvořili sound skupiny. Krásným příkladem jsou Rolling Stones, což v žádném případě nejsou žádní excelentní hráči, ale dohromady tvoří úžasnou kapelu. A něco podobného jsme stvořili i my v případě Pražského výběru, do něhož jsem vstoupil v roce 1980 a vydržel v něm čtvrt století. A najednou někdo přijde a řekne: "Starý Pražský výběr končí, teď tady bude nový Pražský výběr II.?" Tak to nás tedy s Michalem Pavlíčkem hodně a dlouho bolelo.

Čím vás tedy Michael Kocáb letos v lednu přesvědčil?

Celou tu dobu naší rozhádanosti jsem tvrdil, že k obnovení Pražského výběru je bezpodmínečně nutné, aby se nám Michael nejdříve omluvil. A to se stalo - on opravdu přišel s napřaženou rukou a já ji přijal.

Překvapilo vás tohle jeho vstřícné gesto?

Celkem jo, protože to bylo dost nečekané. Ale když mi jednoho dne zavolal Michal Pavlíček, s nímž jsem v dost intenzivním kontaktu, že nás „Koráb“ zve na schůzku, kde nám chce oznámit něco hodně důležitého, tak jsem si řekl, že od našeho rozchodu už uplynulo sedm let, takže bychom si mohli zkusit promluvit. Čekal jsem jeho pokus o narovnání vztahů, ale s nabídkou na koncerty Pražského výběru mě skutečně překvapil. Osobně jsem neviděl žádný velký důvod do toho jít - na zbohatnutí to rozhodně není, to ani omylem. Tak proč vlastně - udobřit se? Po pravdě řečeno já se ani moc usmiřovat nechtěl.

Co vás tedy nakonec přesvědčilo?

Nakonec mě přesvědčil argument, že Pražský výběr v původní sestavě zahraje písničky ze svých prvních dvou desek, které mě osobně provázely přes všechny zákazy a průšvihy, skrz Sametovou revoluci až do roku 2005. Přes celý můj hudební život! 25 let, chápete tu délku? Tak jsem si řekl, že nebudu brát Pražský výběr jako jednotlivce, ale celek, který za to stojí. Z počátku jsem sice měl obavu, že v kapele bude určité pnutí, ale zatím jde všechno až moc dobře a na zkouškách je i dost legrace. Navíc máme podepsané dost ostré smlouvy - kdyby někdo chtěl couvnout, tak se nedoplatí.

Ve své skupiny Bypass jenom zpíváte - jaký byl pocit vzít po sedmi letech opět do ruky basketaru?

Nic jednoduchého to nebylo. Doma sice na basu skládám písničky, ale rozhodně jsem na ní posledních sedm let necvičil - o to víc teď prsty bolí. Byl jsem sice překvapený, jak rychle se mi vrací technika, ale musím se znova učit strukturu písni. Takže teď ve volných chvílích sedím doma a pořád dokola poslouchám naše staré desky, abych si připomněl, jak jsem to tehdy hrál. A musím říct, že to byly zatraceně dobrá alba! Už se těším, až s touhle senzační hudbou vylezeme na pódium. Akorát se trochu bojím, jak budu zvládat na jevišti pohyb.

Proč zrovna pohyb?

Jednak se na scéně rád hýbu, za druhé celý život tvrdím, že lidi poslouchají očima - publikum nechce půldruhé hodiny sledovat fantastické hráče, kteří stojí jak dřeva a jenom hrají; to ho strašně rychle přestane bavit a začne se nudit. Nehledě na to, že při koncertech Pražského výběru se na scéně vždycky něco dělo. Jenomže to jsme byli přece jenom mladší, takže teď jsem opravdu zvědavý, jak se mi podaří s kytarou na krku skloubit precizní hru s otočkou ve výskoku. Ale musí to být - já pohyb vyžaduju i od svých spoluhráčů v Bypassu. Pokud jsem na koncertě zpocený já, musí být i oni. Muzikant má odcházet z pódia úplně na hadry - zpocený, bez dechu, ale šťastný. Tak lidi vycítí, že dostali maximum.

Jaká bude podle vás budoucnost Pražského výběru? Odehrajete anoncované čtyři koncerty a zase se rozejdete za svými projekty, nebo chystáte novou desku?

Na to nedokážu odpovědět. O tom rozhodne až případný úspěch nebo neúspěch tohoto krátkého turné. Pokud to bude fiasko, tak je to definitivní konec Pražského výběru. Ale pokud se nám to povede, tak pojedeme dál a začneme točit novou desku. Mimochodem naše účast s Michalem Pavlíčkem byla podmíněna doživotním zánikem Pražského výběru II.

A budete mít v tom případě ještě čas na muzikály?

Už opravdu hodně dlouho jedu prakticky bez pauzy - těch deset dní dovolené, které maximálně ročně urvu, mně vůbec není schopných doplnit vybité baterky. A protože žádná energie není nevyčerpatelná, chci příští rok výrazně přibrzdit, omezit hraní v muzikálech a věnovat se vlastní hudbě. Ať už Bypassu nebo Pražskému výběru. A taky svému tělu a hlavě.

Co přesně tím máte namysli?

Prostě na čas vypnout. Co se týká fyzicky, tak jsem přestal kouřit a v pití si dávám každoročně ramadány - vždycky celý leden a únor, někdy přidám i březen. Piju jen nealko, což je zpočátku frustrující, ale potom příjemný. Pak zase pořádně zatopím pod kotlem. V tomhle ohledu lítám ode zdi ke zdi. Už jsem se několikrát přistihnul, že bych vlastně rád buď nepil vůbec, nebo naopak pořádně. Ani jedno však nejde, tak se snažím držet zlaté střední cesty. Nepít vůbec je v téhle branži nemožný, protože alkohol uvolňuje stres, který je v showbusinessu všudypřítomný.

A co na to váš doktor?

Když jsem loni přišel po ramadánu na krevní testy, s doktorkou to málem seklo. Měl jsem krevní obraz jako malé dítě. Předpokládala, že místo krve mi odeberou decku vodky...hahaha. Uznávám, že když to někdo s chlastem fakt přehání, dřív či později skončí pod kytkami. Ale nesouhlasím s doktorskými strašáky typu, když piješ obden jsi nevléčitelný alkoholik. Vždyť třeba francouzští vinaři, kteří celý život dávají láhev denně, jsou v pohodě a zdraví. Ostatně je prokázáno, že víno v určitém množství je lék - a to množství nemusí být zrovna dvojka denně. Nehledě na to, že my vipáci to zas s tím chlastem tolik nepřeháníme.

My jsme akorát víc na očích, takže si čtenáři především bulvárů myslí, jak děsně nekalíme a baví nás to.

Což většinou není pravda, protože ve skutečnosti pijeme stejně jako normální smrtelníci.

Vždyť taky nic jiného nejsme. Pokora.

Honza Dědek